

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

LII. De tibia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

rioni præsertim ætate haud magno labore separatur. Ad sunt & aliæ apophyses seu appendices due minores velut ex ceruice educatæ vna externa, quæ magnus *ῥοτῶν* magnus rotator dicitur: altera interna, minor trochanter seu rotator: *ῥοτῶν* quod est rotare, voluere, & currere. Musculorum plurium ortui & insertioni parati sunt. Femoris autem longitudo reliqua rotunda est, at minus exquisitè, ob musculorum exortum & insertionem. Est autem minus exquisitè recta, sed anteriori parte nonnihil curva & posteriori caua, tum propter eandem causam, tum ob sessionis commoditatem. Est enim homo sessile animal. Denique inferiori parte paulò crassior, quàm superiori: tum quòd minus esset carnosa periculifque magis exposita: tum propter diuersam articulationem. Cum ischio quippè vnico capite, cum tibia duplici articulatur: crassiorèmq; oportuit eam partem esse, quæ duo efformatura esset capita & vnum sinum. Propterea superior caput in omnem partem mouetur, flectitur, extenditur, in latera & orbem ducitur: quoniam vnico sinu vinculo ceruici infixio suspensum continetur: inferiori flectitur solum & extenditur: duplex namque caput motum ad latus aut in orbem non permittit. Sinus verò, qui inter hæc duo capita continetur, inæqualis est. Anteriori parte minus profundus, sed magis patulus est, excipiendo scutiformi ossi præparatus: posteriori autem multo magis profunda medium tibiam processum excipit; præualidòque duplici vinculo duo hæc colligantur ossa. In posteriora enim fit homini tibiam flexio, quòd sessile animal sit: contra in bestijs, quæ toto in terram procumbunt corpore. Diuersitas hæc in inferiori femoris & tibiam articulatione spectatur. Altera in superiori cum ischio. Nam quoniam erecta homo futurus erat corporis figura, quæ cælum intueretur; inferiori prorsus ischij, parti femora illi infinguntur, bestijs terram spectaturis apponuntur ad latera. Ita hominis aliæ, alia bestiarum rationem corpora sustentantur.

Femoris ad ischium & ad tibiam articulatione.

Homini & bestiæ vi differantia.

Femur mouentes musculi.

Bis commissura extrèmoque coxendice atque sub trochantere paruo mediòque ferè femore, ac tandem in extremum ipsius caput inseritur. Tum vero ille ipse, quem inter flexores tertium cõmemorauimus.

Abducunt vero foras transuersi minores tres, quorum vnus ex inferioribus ossis sacri, ossibus, alter ex exteriori, tertius ab inferiori parte foraminis ossis pubis ad trochantera magnum extenduntur. At postremum hunc aut tripartitum quasi fuisse dicendum est, aut supernè & infernè duobus alijs adactum musculis, qui & illum tuto deducant & mouendi robur augeant.

DE TIBIA.

CAPVT LII.

Tibiam cubito respondere iam diximus. Respondet autem tum compositione, tum operatione & vsu. Etenim tibia quoque duplici constat osse, interiori & exteriori; quæ in extremis articulantur, in medio dehiscunt; vt & cubitus & radius. Sed interius maius est, & nomen totius retinet, exterius minus & tenuius, fibulâq; vocatur. Pars anterior excarnis creta, posterior tota carnea nominatur sura: *ῥοτῶν* quasi tibiam (tibia enim *ῥοτῶν*) ventrem Græci nuncupant. Ceterùm & tibia & fibula minus exquisitè rotunda sunt, triangulares potius: lineæque quæ in anteriori parte tactu, sentitur, spina dicitur. Intus caua sunt: tum vt minus grauent gestatùque & motu faciliores sint: tum vt medullam nutritioni contineant. Vtraque vero extremitas apophylli seu appendice terminatur, quemadmodum, & de femore dictum est.

Tibia ad femur articulatione.

Sed superior, quæ cum femore articulatur, perquam magna est & lata; vt crassiorè femoris extremitatem duplexque illius caput excipiat. Propterea duplici cauat peramplo sinu, interiecto capite processuè distincto: & vtroque, vt & femoris capita, obducto cartilagine, quæ facilem & expeditum articuli motum faciat. Itaque crassior euadit superior, quàm inferior tibiam pars; femoris contra inferior crassior, quàm superior. Duplexque femoris caput duplici hoc tibiam sinu excipitur, & interiectus tibiam processus femoris sinum inter duo cauatum capita pulchrè subit, vinculoque ex summo hoc processu in femoris sinum immisso firmissimè duo hæc colligantur ossa. Adstant & cartilagine in articuli præsertim ambitu, quæ non contemnendam præstant operam.

Tibia ad femur articulatione.

Hæc est tibiam ac femoris articulatione: quæ quoniam laxior esse debuit, vt & facilis esset & perfecta tibiam flexio tanto perè incessui & cursui necessaria, munita exterius est (interius enim non permittebat flexio) rotundo osse veluti scuto, quod articulationi adhæret. Molam aliqui, patellam alij & rotulam nominant, vulgus genu. Firmat namque laxiorem articulum, vt ad rectum angulum tibia flectatur, neque antorsum procumbat femur.

Mola seu patella.

Firmior etiam fuit articulus, dum fibula non vsque ad summum ascendit femur, vt duo femori articulentur ossa: sed prægrandi vnico & robusto

tibiæ articulo capite inferius consistit fibula, læuitérque cauato sinu tibiæ caput excipit. Contrà inferiori ad pedem parte longiori tibiæ sinu excipitur fibula; quæ tantumdem infra tibiæ producit, quantum superiori parte supra ipsam producit est tibia. Inferiores porò tum tibiæ, tum fibulæ apophyses seu appendices peramplo terminantur geminato sinu, qui pedis talum excipit, ab eoque vicissim excipitur processus inter duos interceptus sinus: quemadmodum de superiori articulo dicebamus. Sed huius loci proprium est, quòd & interius tibia & exterius fibula processum emittunt deorsum: internum & externum malleolum nominamus: uterque cum nulla obtegatur carne; facile vel tactu sentitur. Atque ex infima vtriusque malleoli parte vinculum ducitur, quo tibia & fibula colligantur talo. Quibus aliud ex anteriori tibiæ appendicis sede vinculum accedit aliud tali ceruicem adnectens tibiæ. Hæc est osium tibiæ totius descriptio.

Tibiæ ad pedem articulo.

Malleolus duplex.

Tibiæ motus.

Tibiæ motus musculi.

Mouetur autem flexa, extensa, adducta, & abducta: tamen si flexio sola & extensio proprii ipsius motus sunt. Neque enim adduci aut abduci potest immoto femore, idque propter articulationis conditionem, quæ sibi iam quiescete femore flexionem & extensionem facit. Flectitur igitur musculis tribus ab ischio in posteriorem tibiæ regionem deductis. Extenditur quatuor: quorum vnus ab ilio, alter à magni trochanteris radice, tertius à trochantere paruo, quartus ab ipsa femoris osse, tendone vnico in anteriori ferè tibiæ principium desinunt. Adducitur intrò, tum breui quodam & quadrato, illi persimili, quem antea diximus radium in prouum agere. Is sub poplite latitat, ex femoris ferè cum tibia articulo, inferiore uè & exteriore ipsius tuberculo natus, & obliquis fibris in anteriorem insertus tibiæ. Tum duobus alijs, qui non solum intrò agunt, sed attollunt quoque tibiæ: nec modò flexionem iuuant, sed & motum eum faciunt, quo vnâ tibiæ illiusuè poplitem alteri tibiæ imponimus. Horum alter longissimus ab anteriori ilio, alter tum à pubis commissura, tum ab exteriori femoris sede in internam & posteriorem tibiæ regionem proficiscuntur. Abducitur demùm foras vnico musculo, qui ab ilio in externam tibiæ obliquo ductu latissimòque tendone deriuatur, & ad extremum item pedem progreditur.

DE EXTREMO PEDE.

CAPVT LIII.

Pedis incisus.

T ischium scapula, femur brachio, tibia cubito, ita & pes extremus summa respondet manui. Nam vt manus cubito ad apprehensionem additur, ita & pes apponitur tibiæ ad incedendum. Manus enim apprehensionis, pes progressionis instrumentum est: indeque fuisse ductum nomen auctor est Aristoteles in cap. 13. lib. 4. de partibus, quòd ad motum, Per unde qui hinc nō mediū, hoc est in solo & campo fit, vsui sit. Nam et si in pedum quoque digitis aliqua possit esse apprehensio, & mulierculæ visæ interdum fuerint, quæ perinde pedum ac manuum digitis

Per unde dicitur.

apprehenderent ac dirigerent acum; præcipuus tamen illorum vsus est, vt siue in planis siue in decliuis ac præruptis locis figeremus pedem. Itaque pedibus & cruribus ambulando, currendo, stando, sedendo vtimus. Ambulamus & currimus altero pede & crure in terram fixo, altero agitato: & firmati quidem pedis potissimum agitari verò totius cruris est actio. Stamus porò vtroque pede in terram fixo: solusque homo stat, propter eam, quàm iam significauimus, femoris ad ischium articulationem. Denique sedentes cruribus ac præcipuè femoribus vtimus, pedibusque innitimur. Cætera animalia non æquè ac nos sedent: quoniam anteriorum, non posteriorum tibiæ flectunt.

At extremi iam pedis compositionem perscrutemur. Ea quoque manus compositioni persimilis est. Vt enim manus carpo, metacarpo, & digitis, sic pes tarso, metatarso, & digitis item constat.

Sed tarsus septem ossibus constat. Primum est græcis ἀσπράγιος & ἀσπύριος, nobis talus seu balista os. Est enim in uersa nuci balistæ simile, & inferiori sede quadratum: vnde & πτερόπιος quatuor dicitur. Superior pars caua est, excipitque os tibiæ & fibulam, quæ innituntur illi & articulantur: atque processum seu malleolum contentus talus vinculisque alligatur tum propter quadratam figuram, tum propter vtrinque adiectum prognaculum, toti corporis moli sustentandæ aptissimus est: dumque anteriorum & posteriorum flectitur, nullam in latera mouetur aut luxatur. Alterum os τριταπίδιον, nauiculare vocatur à cymbæ similitudine, quam posteriore sui parte refert oblongo & profundo sinu, quo ceruicem oblongam & caput tali excipit, vt in latera pes non nihil agatur. Tertium omnium maximum ἄσπρα, os calcis, calx, calcaneum vocatur. Quod propter eam maximè additū fuit; vt ad perpendicularum tibiæ in pedem descendere, omninòque firmius staret homo; hoc scilicet os sustentatus, nè in posteriore cornuat.

Quartum, quòd anteriori & exteriori pedis parti, catci, & ossibus alijs adiungitur, à cubi tessellæ figura ὑποσθενέον dicitur. Tria reliqua nominata sunt & minora, nauiculari ossi coarticulata: à quibusdam γαστροπόδιον appellantur, quòd cuneum ferè referant. Reliquis terram tangimus, illisque maxime sustentamur: tria vero hæc simul cum nauiculari attolluntur non nihil, vt pedem cauum faciant, quo terre firmitus figatur; posteriore scilicet calce & anterioribus digitis.

Iam metatarsus, quem ἄσπρον quoque & plantam, interdum etiam pecten dicimus, quinque ossibus constat, quæ tarsi ossibus, partim in nominatis tribus, tum cubico articulantur. Hoc differt à metacarpo metatarsus, quòd illud quatuor, hic quinque, ossibus constat. Manus etenim apprehensio pollicem à cæteris separatam quasi alteram manum cæteris oppositam digitis postulabat; contra pedis incessus coniunctos omnes & colligatos. Et hoc rursus à digitis manus pedis digiti; quòd in manu pollex tria continet ossa, in pede duo; quo robustior esset & anterior pedis pars terre firmitus inniteretur. Ita manus pedis osse vno superat quippe in carpo octo, in metacarpo quatuor, i digitis quindecim, omnium in tota manu viginti septem: in tarso autem septem in metatarso quinque, in digitis

Iam metatarsus, quem ἄσπρον quoque & plantam, interdum etiam pecten dicimus, quinque ossibus constat, quæ tarsi ossibus, partim in nominatis tribus, tum cubico articulantur.

Hoc differt à metacarpo metatarsus, quòd illud quatuor, hic quinque, ossibus constat. Manus etenim apprehensio pollicem à cæteris separatam quasi alteram manum cæteris oppositam digitis postulabat; contra pedis incessus coniunctos omnes & colligatos.

Et hoc rursus à digitis manus pedis digiti; quòd in manu pollex tria continet ossa, in pede duo; quo robustior esset & anterior pedis pars terre firmitus inniteretur. Ita manus pedis osse vno superat quippe in carpo octo, in metacarpo quatuor, i digitis quindecim, omnium in tota manu viginti septem: in tarso autem septem in metatarso quinque, in digitis